

POHODA

Letna naročnina znaša Din 40—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Račun pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 14. aprila 1934.

Štev. 15 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Razgovori

Balkan je bil že od nekdaj skupno s Podunavjem eno najvažnejših križišč raznih interesov. Tu so se že v preteklosti vrstile velike oborožene in diplomatske bitke. Stanje se do danes še ni bogekaj izpremenilo, vključno razniviti stare dvojne monarhije in vzpostaviti novih res samostojnih držav večjega karakterja, med njimi prvenstvo Jugoslavije. S tem je bilo rešeno vprašanje narodnosti in njihove samostojnosti, a vsa sedanost je bila v primeri s preteklostjo nekaj popolnoma novega, čemur je bilo treba še iskati primerenega načina življenja in razvoja. Dana je bila možnost konsolidacije, ne pa konsolidacija sama.

Seveda so se takoj pojavili razni načrti, vsaka interesirana velesila je imela svojega. Vsi ti načrti so pa imeli samo eno res dobro lastnost, in ta je bila, da so jamicili svojemu tvoemu primeren, rekel bi, odločajoči vpliv v področju, ki ga je bilo treba rešiti in uredit.

Toda nekatere države so se kmalu zavedle, da je njihova rešitev in bodočnost odvisna od njih samih. Uvidele so, da jim bodo drugi pomagali samo do tedaj, dokler jim bodo potrebne in bodo eno imeli od njih kake koristi. Kot rezultat te samopomoči v cilju osvoboditve od vseh tujih neprijateljskih vplivov in v želji, da samostojne države res čim bolj mogoče samostojno odločajo, je nastala v Podunavju Mala antanta. To je barjera vseh tistih držav, ki ostro nasprotuje povrnilni predvojnega stanja in zahtevajo, da ostane tudi v bodoče neokrnjen v svetovni vojni tako naglaševani princip o svobodi malih narodov.

Jasno je, da je nasproti takoj nastopila grupacija nezadovoljne, tistih, ki žele imeti več nego jin po pravu in moralu pripada. Pričelo se je govoriti o revisionističnih in protirevisionističnih akcijah. Na celo vsake izmed teh teh grupacij sta stopila dva najmočnejša rivala na Balkanu in v Podonavju Francija in Italija.

Novo razdobje v teh odnošajih je zavladalo s sklenitvijo Balkanskega pakta, s katereim je Jugoslavija zavzela dominantno pozicijo, ki ji po vseh zakonih zgodovine pripada. Na Balkanu so bili s tem v glavnem zaključeni računi in preprečene namere vseh tistih, ki bi se radi okoristili na naš račun. A takoj zatem, čim se je videlo, da prej tako ponizne države ponovno dvigajo svojo glavo, se je na obravnavanem področju podvojila diplomatska aktifnost vseh interesiranih sil in pričel je zanimiv razgovor, poln napetih momentov,

kjer na vsako vprašanje z ene, sledi takoj odgovor z druge strani.

Kot odgovor na Balkanski pakt in uspeло konferenco Male Antante v Zagrebu je gospod Mussolini sklical Rimski sestanek in v svojem volilnem programatičnem govoru tudi nekoliko zarožil s sabijo. Pokazalo se je ponovno, kar so mnogi pozabili, da je bila fašizmu ena glavnih osnovnih tez, s katerimi je zmagal, trditev, da je dobila Italija za svoje velike žrtve v svetovni vojni premajhno plačilo. Iz tega razloga in iz bojazni, da se ne bi njege edine preostale zaveznic Madjarska in Avstrija naslonile na mnogo treznejšo hitlerjevsko Nemčijo, oziroma pristopile k ponosno dvigajoči skupini držav podpisnic Balkanskega pakta in zahtev Male antante, se je čutil obvezanjo obljubiti jim vse, kar bi zahvale, samo da ga ne zapuste v tem neugodnem trenutku.

Sledil je sestanek generalnih štabov držav Male antante v Rumuniji. Naši časopisi javljajo, da so se sestali v svrhu storitve skupnega vojnega načrta. Potrebno je bilo in prav je bilo, da smo tudi mi, ki smo že tolkokrat pokazali v dokazih svojo miroljubnost, vendar odločno izjavili pripravljenost, da branimo tako težko priborjeno svobodo in integralnost svojega ozemlja. To ni bila pretnja, to ni bila grožnja, to je bil dokaz čuječnosti. Skupno z našimi prijatelji smo se borili za oživovitve skupnih idealov, skupno smo jih pripravljeni braniti. To je bil najboljši odgovor na vsa izzivanja.

In ni bilo treba dolgo čakati njegovega odmeva z Apeninskega polotoka. Javljajo se vesti o pošiljkah orožja za Avstrijo, avionih za Madjarsko, o italijanskih vojaških instruktorjih v obeh sosednjih državah itd.

Vsekakor je to zelo zanimiv razgovor, poln mednarodne kurtoazije, vendar trd in odločen. Deloma pa tudi hinavski, kajti stvar gre tako daleč, da se od gotove strane tolerira in honorira celo tako umazane stvari kot je bil nameravani atentat v Zagrebu.

Radi verjamemo, da marsikoga ob teh razgovorih zeb, toda vključ temu mu svetujemo, naj se ognji ne približa toliko, da bi se lahko osmodil. Preteča osamljenost in izgubljena glavna vloga je pač malo neprijetna stvar. Opozarjamo pa vsakodar, naj ne sega po tem, kar je naše, kajti v tem slučaju se bo hudo urezal, našel bo strnjene vrste, ki bodo znaie uveljaviti in braniti svojo pravico. S tega stališča »gledamo na vse te že 17 let trajajoče razgovore«, ki se zadnje čase ne razvijajo več v tisti smeri kakor nekdo želel. »Boris S.«

Pokret jugoslovenskih emigrantov je idejno v najtesnejši zvezi z emigrantmi iz Bolgarije, ki so bivali in še bivajo v naši državi! Goriška, Primorska, Istra, Koroška stopijo v isto vrsto z Bolgarijo, ki je še vedno v kremljih nezdruge politike pod vplivom italijanskim! — Kakor naše ozemlje, tako predstavlja tudi Bolgarska zemlja jugoslovensko zemljo, izven naših mej! Jugoslavija želi sporazumljena z Bolgari in čim tesnejše bratske zveze z njimi. To je politika jugoslovenskih emigrantov. Jugoslavija brez Bolgarov ni popolna, kot ni popolna brez Slovencev in vendar del Slovencev je danes izven države, v ozemlju italijanske politike! Skupni nasprotnik Jugoslovanov je Lah! »Balkan balkanskim narodom« se bije z geslom »pravice velikega naroda do konca! Celestrazione del pane« je jasno pokazala, da hoče Italijan svoj kos kruha v Bolgariji! Revni deželi vžeti od tistega revnega kruha, ki ga še ima!

Bolgarija pa živi v domišljiji, da igra vlogo velike države, ker sledi mojstru politike — Lahu! Njena zunanja politika je semešna pokveta po italijanskih navodilih! Sama laška politika se bo kmalu prijela za nos! In potem ostane Bolgarska sama s svojo namišljeno veličino! Bolgarski irentizem je po načrtu Italije in njene aspiracije po tem in onem ozemlju so italijanske spletke, da bi nekega dne v kalnem ribarilu! Najbolj ji gre za »Macedonijo«, ker je ta v Jugoslaviji. Z zbližanjem v smislu emigracije odpade ta »problem« sam od sebe! Macedonci, oziroma »Makedonstvujušči« sami ne predstavljajo bolgarske irentiste, ampak makedonske! Ti ljudje

se poslužujejo Bolgarske, ker se jim zdi, da zasleduje njih politiko in obratno Bolgarska se poslužuje »Makedoncev« kot Bolgarov, ki se bojujejo za združeno Makedonijo! To rovarenje je pod italijanskim vplivom že doseglo vrhunec in zgleda, da jih bo polagoma osvetlila pamet! Realna politika Bolgarije sama ne more vendar hoteti tolik del Jugoslavije, ki za njene prave cilje (kot je na pr. morje) ne pomeni mnogo ali nič! Na drugi strani pa boli Bolgarsko Dobrudža, ki predstavlja vse nekaj drugega kot »makedonsko vprašanje! Tu je tisti idealni »stik« s severom, morje, v katero se iztekajo in kjer začenjajo severnoslovanske poti! Iz istega vzroka tudi Rusi niso še preboleli — Besarabij! Tu tici težkoča sporazuma z Rumunijo, s katero ima Italija svoje posebne načrte in za katere neokrnjeno ozemlje Italija sama! — Vsaj na vzhodni strani! Za sporazum z Jugoslavijo je to najvažnejša točka, ker gre tu za zaveznikovo ozemlje! Mora se pa prej ali slej rešiti, zadovoliti obe državi in pridobiti Bolgarsko za nas! Ljubezen Bolgarov do Dobrudže torej Italijanom ni posebno ljuba! Tu je zato treba tvegati! Rumunija nam Slovanom predstavlja most med severom in jugom! Etnografsko strogo vzeto predstavljajo Rumuni skoro slovanski živelj z neko govorico, v kateri je ena tretjina slovanskih besed, v nekaterih dijalektih nad eno tretjino! Rumuni nam predstavljajo prijatelja, najbolj kot politika, ki mu je edina mogoča pot — z nami! Če se tukaj popolnoma razbijajo italijanske nade, je izvršen največji politični načrt v Evropi tega in preteklega stoletja!

— ro —

Živeli Bulgari!

Za enotno jugoslovensko emigracijo

Naša jugoslovenska emigracija ne predstavlja danes za politično orientacijo naroda mnogo, in sicer radi svoje razcepjenosti, ohlapne organiziranosti in neenotnega programa, oziroma ideologije. Nezdruge strankarstvo, ki je vladalo prej v državi je emigracijo naravnost prisililo, da se vzdrži političnega udejstvovanja! Danes pa, ko veje drug veter, se je emigracija, četudi ne officialno, četudi ne kot društvo, uvrstila v nacionalne vrste za enotno državo in nacijo! Zato je prišel čas, da se emigrantska organizacija sama izreče kot takta za ta program, v katerem je tudi njen cilj vključen in v katerem so v ideji vse njenje želje, četudi ne izražene z besedo. Emigracija mora, z eno besedo, poseči eno kot društvo, uvrstila v nacionalne vrste za enotno državo in nacijo! Zato je prišel čas, da se emigrantska organizacija sama izreče kot takta za ta program, v katerem je tudi njen cilj vključen in v katerem so v ideji vse njenje želje, četudi ne izražene z besedo. Emigracija mora, z eno besedo, poseči eno kot društvo, uvrstila v nacionalne vrste za enotno državo in nacijo!

Emigracija je političen element in jugoslovenska emigracija je jugoslovenski politični element! Jugoslovenska celokupna politika vsebuje torej en element, brez katerega te politike ni ali je napačna, gotovo pa krvinea, in ta element je emigrantski program s Trstom, Gorico, Reko in Korosko, ki so čisto politično vprašanja, nič več, nič manj!

Predno pa bi emigracija mogla dosegči tisti izraz v tej narodni politiki, ki si ga želi in s polnim pravom pričakuje, se mora organizirati v eno društvo, v en pokret z eno idejo, z enim ciljem, eno politiko! Le vodstvo emigracije, ki bo moglo svojim članom kaj ukazati, le tisti predsednik, ki mu bodo z navdušenjem vsi sledili, bo mogel in moglo dosegči politično vrednost in uvaževanje!

Sokolski pokret predstavlja slovensko veselilo in to veselilo je ustvaril duh, ki ga danes označujemo kratko s »sokolskim«!

Emigrantski pokret ne predstavlja do danes malo ali pa nič, zato ker je neurejena masa, niti zveza društev, ki bi se razumela, ker se niti člani poedinega društva ne razumejo, niti poedinega odseka! »Savez« teh društev je prazna beseda, dokler ne eksistira

lastna produkcija domačih izdelkov, pri kateri bodo v večjem številu zaposleni naši delavci, naši inženjerji in naši uradniki. Denar, ki ga bodo nameščenci za svoje delo prejemali, pa bo ostal doma in krožil med domačimi trgovci in obrtniki.

Dvajsetletnice pohoda južnosrbskih rekrutov se spominjamo z vso častjo tudi mi, zavedajoč se, da pride dan, ko bomo morali tudi mi slediti sličnemu pohodu

Kdo naj odpravi brezposelnost?

Naša država preživila veliko ekonomsko in socialno krizo konjunkturnega in struktturnega značaja, ki v svojem bistvu ni manjša od ene drugih držav, kljub temu, da imamo po prirodnem bogastvu podane vse predpogoje za omiljenje krize in njene postopne odprave.

Gospodarska kriza in z njo zvezana brezposelnost in socialna beda je zlasti prebivalstvo industrijskih predelov naše države, torej tudi našo banovino. Današnja slika gospodarstva je žalostna. Grmada brezposelnih je prestala biti konzum. Še zaposleni so omejili svoj konzum, ker so znizani njih prejemki. Ker je padel konzum, je padla tudi producija, v Dravski banovini skoraj za 50 odstotkov od one prejšnjih let. Kmet je prezadolžen; vrednost posestev je padla in prodajna cena na kmetijskih pridelkov ni v nikakem razmerju s trdim kmetiškim delom. Odpusti in redukcije se množe dalje.

Klub temu, da je konzumna moč pada za polovico, še vedno nemoteno uvažamo in kupujemo tudi one inozemske industrijske izdelke, katere izdelujemo v dovoljni množini že doma. Zlasti naše žene streme za vsem, kar je tuje. Konzument ne pomisli, da podpira z nakupom inozemskega blaga tujega delavca in industrije, naš delavec pa ostane brez kruha zase in svojo rodbino. In še novo zlo nastane: naš dinar odteka v inozemstvo, v škodo našega gospodarstva. Druge države iščejo pomoči v narodu in se zapirajo z autarkičnim zidom. Tudi mi si moramo pomagati sami!

Srednji odbor Narodne Odbrane v Beogradu je započel po vsej državi širokopotezno akcijo pod geslom »Svoji k svojim«.

duh, ki bo oživil to neoblikovano maso v inteligenčno telo s svojo enotno voljo, vero in ljubezni! Dokler je to telo brez tega, je mrto, v najboljšem slučaju bolnik z razigrano duševnostjo, ki se boji svoje sence! Interesanten primer za psihopatologa!

Zato je potrebno dati našim emigrantim vrstam idejo, ki jih bo iznesla in držala skupaj kot eno telo! »Savez jugoslovenskih emigrantov iz Jul. krajine« stoji pred to veliko in težko nalogo in k temu društvu potem lahko pristopi še Klub koroških Slovencev!

Predlagamo n. pr. to preosnova takole: »Savez jugoslovenskih emigrantov iz Jul. krajine« črta iz naslova »Jul. krajine in »Savez«, ker tak pokret ne sme biti le majava »zveza društev«, ampak organizacija, eno društvo! Ta predolgi naslov je potem skrajšan v »Organizacija jugoslovenskih emigrantov«, in taki organizaciji, konsekventni svojemu naslovu pristopu »Klub koroških Slovencev« le z velikim dobičkom! Ta novi naslov se da najkomodnejše rabiti povsod in se da krajšati kar najlepše: Or-j(u)-em — »Orjem« (namreč ledino nove Jugoslavije)! Končno je potrebna enotna izkaznica in enotna barva za znak in zastavo!

Vodstvo emigrantske organizacije ostane kot doslej: Eden predsednik, in sicer isti predsednik, ki ima za seboj »predsedništvo« organizacije, ki ga tvorijo vsi predsedniki posameznih krajinskih edinic (društev) organizacije! Izmed predsedstva je izvoljen direktorij, ki je sestavljen kot do sedaj (pri Savezu dr. jug. em. iz J. krajine). Na ta način je povezanost večja, stiki med vodstvom in krajinskimi edinicami organizacije so tesnejši, in — disciplina vlada! Vse to je potrebno radi ideje! Prepozno ni nikdar! Skrajni čas pa je že, da se to uredi, tudi če pri tem društvo izgubijo nekaj članov, ki itak samo ovirajo pokret in smatrajo svoje društvo kot zabavno tele, ki drugega ne zna od — družabnosti! Devet desetih jih je, ki ne vedo čemu je Savez! Končno še nekaj: Ni treba, da člani vedo vse, kaj savezni direktorij dela in načrte, a če ne vedo o teh načrtih ničesar, to je nov dokaz, da je današnja oblika nesrečna, nerodna, v kateri ne bo dosegla organizacija nikdar niti tistega, kar bi morala dosegči takoj v začetku! Navdušenja, ki ga je zmožna tudi brezobilna masa!

Z enim stavkom: Prenovite Savez jugoslovenskih emigrantov v Or-j(u)-em, Organizacijo vseh jugoslovenskih emigrantov, ki bo imela samo eno misel, samo eno voljo!

Proslava v Skoplju

V dneh 14. in 15. aprila 1934. bosta proslavljalna z bivšo južno "Srbijo" vsa naša država in celoten naš narod 20letnico onega dne, ko so vstopili prvi vojaški novinci iz južne Srbije pod zmagonosne pрапore bivše srbske vojske. Na desetisoče udeležencev se bo zbral ta dan v starodavnem carskem Skoplju, iz desetisočev srebo bo kipela ta dan proti nebu vroča molitev, da naj Bog čuva Jugoslavijo, naj ji nakloni ono sijajno in pomembno bodočnost, kot jo zasluži ne sam po svoji legi, temveč tudi po bogastvu svoje zemlje, predvsem pa po sposobnosti jugoslovenskega naroda, živečega v mejah in izven meja današnje Jugoslavije.

Narodna Odbrana se udeleži te proslave oficielno. Iz vseh banovin se bodo zbrali njeni predstavniki, da bodo obnovili spomin na vse težke borbe, ki so jih vodili njeni ustanovitelji in predniki, na vse one neizmerne žrtve, ki so jih žrivovali na olтар svobode naroda in države v njenih vrstah bojujoči se heroji. Pa tudi zato, da prispejejo na spomin slavne prošlosti Narodne Odbrane in padlih herojev — Odbranašev: »Narodna Odbrana je nastala v

Povzdiga

Ves čas že zasledujem članke o kmetijskem pospeševanju, ki so bili objavljeni v »Jutru«, »Slovenskem narodu«, »Domovini«, »Pohodu«, »Kmetskem listu« itd. Skoraj ni časopisa, ki bi ne bil posegel vmes. Ni lahko se spoznati ob toliko predlogih o načinu kmetijskega pospeševanja. Če prevdarimo vse poglavine misli v dolgi debati, pride do teh le zaključkov.

Nekateri predlogi so porabni, ker se dajo hitro, poceni in z uspehom realizirati. Najprej preresetam predloge nekaterih piscev. Misel g. ing. M. P., ki je razlagal v »Domovini«, da je rešitev le v vzornih posestvih, katera bi vodil sreski kmetijski referent, navidezno ni napačna, toda izvedljiva ni. To bi se ne zlagalo z razmerami v srezih, kakor tudi ne s cilji in smotri kmetijske in splošne uprave. Na ta način bi sreski referent sploh ne imel časa za kmetijske propagandne posle in za stike s kmetovalci. Vzorna posetva te vrste bi najbrže kmalu propadla, kakor navadno, če se dela s plačanimi močmi. Predlog je zgrešen z obeh strani, tako z ozirom na kmetijsko upravo, kakor z ozirom na pospeševanje kmetijstva s praktičnimi zgledi. Pospeševanje kmetijstva sloni: 1. na dobrni agrarni politiki, 2. na dobrem večletnem okvirnem načrtu kmetijskega ministrstva glede pospeševanja posameznih panog, 3. na podrobnom pospeševalnem delu banovin. Sreski referent ima nalogo, te načrte izvrševati v svojem srezu. Njegova poglavita naloga pa je, spoznavati in ugotavljati nedostatke pri kmetijskih panogah, opozarjati na te oblastva, kmeta pa poučiti in posebej opozarjati na najnovejše načine in izkustva umnega kmetovanja. Sreski referent je tedaj v glavnem kmetov svetovalec in organizator. Čudna je torej zamisel, da bi kmetijski strokovnjak z višjo strokovno naobrazbo prijet za plug in obdeloval malo kmetijo, ki je skoraj kajza, se trudil na njej z ročnim delom od

Dr. Duro Šurmin, nar. poslanik.

AUSTRIJSKA VOJSKA I NARODNA ODBRANA

Austrijske vlasti i u vreme rata nisu imale čiste savesti, pa niti posle okupacije Srbije 1915. god. Možda se nigde nije toliko osečalo kako ih grize savest poradi rata, koliko u ovim našim krajevinama, koji su več prvih i najtežih dana u početku rata, pokazivali svojim držanjem, da svaki neuspeh oružja centralnih vlasti smatraju uspehom svojim. Medu službenim vojničkim aktima ima več koncem avgusta 1914 dokaza. Stoga nije nikako čudo, da su te vlasti posle u okupiranoj Srbiji tražile tragove na svaki način, koji bi njima savest mogao umirivati i čime bi oni mogli pred stranim svetom opravdavati svoj opasnji nasrtaj na Srbiju. U poznotoj svojoj Prememoriji na sve velike sile u sami početku rata optuživali su Narodnu Odbranu kao glavnoga krvica za sve opreke izmedu Srbije i monarhije. U ovo doba, kad je austrijski presto preuzeo car Karlo i kad je on pokušao na sve moguće načine da dode do mirovnih pregovora i kad je on hteo da napusti svoga druga i saveznika nemškega cara 1917 godine, razni Klobučarići i Klajni (Klein) su po Beogradu tražili dokaza za to, da je u radu Narodne Odbrane največa krivnja bila za rat. Iz izveštaja Klobučarića i kojekakvih Klajnova vojnički članovi izveštajne službe moralu su utvrditi dokaze za krivnju srpske vlade i Narodne Odbrane. Kako je nemački duh vladao svuda, gde je monarhija imala da ce pokaže, tako je nemačkim jezikom sastavljena i ta vojnička optužnica. Optužnica nema naslova niti svog imena, a pisana je na mašini v velikom formatu papira na 266 strana, sa 23 glave, kajih je sadržaj ovaj: 1. Politika Srbije za vladanje dinastije Obrenovića i preokret v politici posle njihova pada (21 strana), 2. Kako je postala radikalna stranka? (5 strana), 3. Velikosrpska propaganda (4 strane), 4. Kako je postala Narodna Odbrana (7 strana), 5. Rad na organizaciji Narodne Odbrane. Predavanja i konferencije (18 strana), 6. O radu nove reformirane Narodne Odbrane (2 strane),

času najhujšega poniranja srbskega dela našega naroda in je povedla ta narod do zmage. Narodna Odbrana se zaveda, da se nahajata tudi danes narod in država v težkih prilikah in mukah, hoče vsled tega tudi danes povesti narod in državo v boljše čase in bo to storila, pa naj bo to komu všeč ali ne in neglede na žrtve, ki bodo pri tem padle.«

Narodno Odbrano iz naše banovine bo zastopala delegacija 60 članov, med njimi 40 uniformiranih borcev viteških sekcij ter 9 članov in članic v naših divnih narodnih nosah. Kot zastopniki slovenskega dela našega naroda se bodo naši delegati navzili krasot širne naše države in carskega Skoplja z divno Makedonijo, spoznali se bodo s svojimi južnimi brati ter se začutili eno z njimi v veselju in trpljenju, predvsem pa eno v ljubezni do te države in združene v zavesti, da bo našel vsak sovražnik na braniku domovine vse državljanje naše države. Od koder bo prišel napad, vsak bo zadel na odpor jugoslovenskih mišic in sreča, združenih v jugoslovenskih armadah, divizijah, polkih in bataljoni.

kmetijstva

zore do mraka in vršil zraven tega še upravno in propagandno službo. Taka preosnova bi bila zgrešena. Pravilno pa vidi g. I. S. rešitev v specializaciji in pomnožitvi števila strokovnjakov, ampak današnje finančne težkoče obetajo malo izgleda za uresničenje takega predloga.

Neki člankar se je v »Pohodu« zavzemal za motorizacijo sres. kmet. referentov. Misel je pametna, saj če imajo motorna kolesa n. pr. nadzorniki cest, zekaj bi jih ne imeli kmetijski pionirji, ki morajo biti v pogostih stikih s kmeti in imajo nešteoto gospodarskih opravkov po srežu v korist vsega sreza. Motorizacija je živa potreba in ne luksus. Toda tudi na ta način bi se ne prišli do cilja.

V »Slovenskem narodu« z dne 16. februarja t. l. pa beremo razpravo, kjer člankar zadene žebel na glavo. Predlaga namreč, da bi se pritegnili k pospeševanju kmetijstva okrajin živinozdravnik. Med drugim pravi: »Pri živinozdravnikih najdemo vse možnosti za uspešno živinorejsko udejstvovanje med narodom, med katerim se oni, po naravi svoje službe bolj kot vsak drug gibljejo. Okrajni živinozdravnik pozna takoreč vsako kravo, vsak hlev, vsak svinjak, zasebna praksa ga ob raznih prilikah privede v hlev vsake kajze. Nič ni bolj naravnega kot to, da se mu poveri pospeševanje živinoreje, ki zahteva tisočere stalne stike z živinorejci, kakrsne more imeti danes samo živinozdravnik. Marsikateri živinozdravnik ima avtomobil, kar mu potovanja olajša. Brez dvoma bi živinozdravnik z veseljem posvetili svoje sile in strokovno znanje za povzdigo živinoreje. Tako bi preostalo kmetijskemu referentu veliko več časa za druge panege, ki so še bolj zaostale kot ta.«

Priznajmo, da je v tem predlogu ključ za rešitev! Živinozdravnik bi ne bili s prenosom živinoreje preobremenjeni, kmetijski referenti pa bi bili zelo razbremenjeni. Le tako bi

7. Program nove Narodne Odbrane (3 strane), 8. Organizacioni statuti Narodne Odbrane (9 strana), 9. Zapisnici Narodne Odbrane (3 strane), 10. Dobrovolačke čete (2 strane), 11. Glavni faktor Narodne Odbrane (5 strana), 12. Narodna Odbrana dete ruske politike (5 strana), 13. Rovarenjem Narodne Odbrane izazvani veleizdajnički procesi (38 strana), 15. Veličanje atentata na prestolonaslednika i njegovu ženu u srpskoj štampi (3 strane), 16. Ko beše Ciganović? (3 strane), 17. Uloga srpskih studenata u velikosrpskoj propagandi (3 strane), 18. Znanost u Srbiji kao sredstvo velikosrpske propagande (8 strana), 19. Projekat za sprovođenje srpske propagande posle aneksije Bosne (14 strana), 20. Južni Sloveni u monarhiji i rat (13 strana), 21. Članovi Narodne Odbrane kao špijuni u monarhiji. Knjiga o austro-ugarskoj vojski (16 strana), 22. Hrvatski političari kao eksponenti Srbije. Rad Narodne Odbrane i velikosrpska propaganda u Hrvatskoj (35 strana), 23. Dodatak Kratke upute o izveštajima, koji su priloženi kao originalni dokumenti o Narodnoj Odbrani (9 strana).

Ko poznaje život nas, ki počinje ovaj dokument — a ima nas i danas još hvala Bogu — dosta živih, taj može razumeti kako nam je bilo i što nam se snovalo od vojnih vlasti, kad smo mi njima služili za dokaz, da su oni imali pravo na rat sa Srbijom. Ko poznaje one dugotrajne borbe tadašnjeg šefa državnoga tužišta u Zagrebu gosn. dr. Viktora Aleksandra i Honola s vojničkim tužiščima i nezadovoljnicima zbog vojnih neuspeha Austrije još 1917 godine, taj će razumeti, što je ovaj opis o Narodnoj Odbrani znaci. Ja ču ovde da prevedem one najznačajnejše delove iz tega spisa, da i širi krugovi i današnje generacije znaju što je značilo stvaranje ove naše divne, a mukotrpne Jugoslavije. Držim da će se time pomoći i našoj narodnoj jugoslovenskoj istoriografiji. Evo kako je vojska na nas gledala:

1. Političke stranke u Srbiji za poslednjih Obrenovića. Dejanje turskega rata (1876 do 1878) bila je jedna jedina legitimna stranka i to liberalna pod vodstvom Jovana Ristića,

Še par besed o Adamiču

Naš list je že v dveh svojih številkah obravnaval sramotno ponašanje takozvanega »slovenskega« pisatelja Adamiča, ki je s svojim naravnost herostratskim postopanjem napravil ugledu naše države, zlasti pa ugledu slovenskega dela našega naroda ogromno škodo. Zamislimo se nazaj v čase, ko je gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahvalil ta amerikanizirani in poangleženi Slovenec, o tem je škoda razpravljati vnovič, če bodo naši bratje, zlasti pa tuji sodili Slovence po tem našem človeku, potem smo doživel blamaž, ki je naravnost porazna za naše razmere. Domisljam, da je naš gospod pisatelj Adamič priomal iz daljne Amerike in nas osrečil s svojim visokim obiskom. Vsa vrata so mu bila odprtta, vsa naša javnost je tekmovala v ljubeznivostih napram amerikanskemu »rojaku« ter ga obispala s slavospevi in navdušenimi tiradami. Na takozvani kulturni svet je gledal naravnost omamljen v tega božjega poslanca in mu omogočil, da je našel pot celo do našega vladarja. Kako se je zahval

PONASI ZEMLJI

Jesenice

ZAHVALA

Omladinci NO na Jesenicah se zahvaljujemo vsem darovalcem in neznanemu darovatelju ter vsem ostalim, ki so darovali razne vsote, in s tem podprtli naše finančno stanje. Prav tako prosimo vse ostale, da nam še nadalje stojte ob strani, ter tako omogočijo obstojo NO v našem kraju.

Omladinci.

PRIPOROČILO

Teden pred cvetno nedeljo je bil na Jesenicah sv. misijon, kar je za naš kraj zelo priznljivo. Ne mislimo se spuščati tu v verske in cerkvene zadeve — toda le nekaj, kar tačas ni nekaterim dišalo. To so bile »Turške kumare« na sokolskem odru, in to še celo za časa misijona. Hrup pri onih, v njih očeh pa škandal za takozzano »inteligenco«.

Cenj. dopisnika »Slovenca« bi si dovolili vprašati, koliko je sveti misijon vsled te igre trpel. Mislimo, da bi bilo bolje, da bi gospod dopisnik s svojimi tovariši najprej pomotel pred svojim pragom, nato pa šele gledal čez železniško progo na drugo stran. Ce pa mislimo, da je pred njihovim pragom že pomederio, naj pa kogarkoli vprašajo, in rad jim bo s prstom pokazal njihove grehe, za katere bodo zopet lahko delali pokore na misijonu.

Zagorie

Volitve obratnih zaupnikov v revirjih TPD, ki so se vrstile 18. februarja t. l., so bile izvršene na dva načina. Situacijo ima v rokah vedno II. rudarska skupina (večina marksistov), ki si prikroje tako, kakor zahteva njih interes, da se II. internacionala obdrži nekaj časa na krmilu. Tako so se vrstile volitve v Trbovljah po obratih, medtem, ko so se vrstile v Zagorju in Hrastniku skupno za cel rudnik, z eno samo kandidatno listo.

Ne zdi se nam potrebno razpravljati to pogledno, pa bi tudi mirno prešli preko tega, če ne bi v velikonočni »Delavski politiki« gospodje okrog potapljaljoče se marksistične barke na vse načine dokazovali, da so doživeli pri ponovnih volitvah tako »silajno zmago« in posebno pa so naglašali, da so še tu! Previdno pa zamolče, da so šli v volitve roko s klerikalci. Na polno sa po dolje zatrjujejo, da so se ponovne volitve izvršile popolnoma svobodno posebno v obratu Kisovec, kjer so se izvrstile znanne spremembe. Molč tudi o raznih verzijah in trikih, ki so jih razširjali pred volitvami med delavstvom, previdno so tudi zamolčali, da je v tem obratu razdeljeval to pot glasovnice njihov ekspONENT, bivši steklar Isidor Pock, pisar v obratni pisarni, ki se je začutil, da bo s svojo megočno »avtoritetom« osvojil tudi nacionalce, kakor jih imenuje »D. Politika«. Pa se je močno vrezal! NACIONALNO DELAVSTVO SE JE V ZNAK PROTESTA, ker rudarsko glavarstvo ni v polni meri ugodilo njihovi upravičeni pritožbi, to je, da se izvrste volitve po obratih, vzdržalo teh volitve!

Kaktor že omenjeno, vodi vedno volitve staro vodstvo II. rudarske skupine, ki je, kakor že omenjeno, za enkrat v večini marksistov. Ker so pa uvideli, da bi v nekaterih obratih v Zagorju izgubili sigurno svoje postojanke, so način volitev, ki so ga nad 30 let sami uporabljali (v enem in istem volilnem lokalnu so oddajali volilci glasovnice lo-

čeno za vsak obrat z imeni kandidatov le onega obrata, v katerem je volilec zaposlen), sedaj izpremenili ter napravili skupno listo za cel rudnik. Tako so prav dobro računali, da jim pomagajo glasovi skupnih list tudi v tem obratu do zaupnikov, kjer bi jih sigurno zgubili, če bi se vrstile volitve po doslej običajnem načinu.

Na pritožbo nacionalnega delavstva, so bile prve volitve razveljavljene, vendar se pa glavna zahteve pritožbe, naj se ponovne volitve razpišejo po obratih, od strani rudarskega glavarstva ni vpoštevala, je ostalo nacionalno delavstvo doma. V pritožbi je bilo poudarjeno, da ta način volitev, ki so se izvrstile 18. februarja, lahko privede do rezultatov, da ostane eden ali drugi obrat brez zastopnika, oziroma dobi en obrat na škodo drugega več zaupnikov. Na posameni obrat pripade zaupnikov po številu delavstva, tako pripade obratu Kisovec 3 zaupniki in 3 namestniki, Kotredēž 2 zaupnika in namestnika, dočim pride na zunanj obrat 1 zaupnik in 1 namestnik.

Kako prav je imelo nacionalno delavstvo v tem pogledu, potruje rezultat ponovnih volitev, pri katerih je dobil obrat Kisovec 4 zaupnika in 2 namestnika, Kotredēž pa 1 zaupnika in 3 namestnike, le zunanj obrat je postal pri določenem številu. Če bi se ponovnih volitev nacionalno delavstvo udeležilo, bi jim gotovo naprtli to zmedo.

Udeležba pri prvih volitvah je bila naslednja! Volilnih upravičence je 526, udeležilo se jih je 480. Ker se je nacionalno delavstvo udeležilo volitev po obratih, jih je volilna komisija glasove razveljavila, češ, da niso pravilno volili. Objavljamo vseeno rezultat obrata Kisovec, ki jasno priča, da so v tem obratu marksisti v manjšini. V obratu Kisovec je 236 volilnih upravičencev, nacionalno delavstvo je pa dobitilo od 116 do 124 glasov, dočim so marksisti dobili v tem obratu največ 111 glasov. Udeležba pri drugih volitvah je bila pa sledenja: Volilnih upravičencev je 525, oddanih je pa bilo skupno le 358 glasov. V znak protesta nacionalnega delavstva se je vzdržalo volitev 167 delavcev. Širijo se sedaj govorice, da si bodo izvoljeni zastopniki sami razdelili mandate.

Potrebno se nam vidi, da vprašamo rudarsko glavarstvo, kako namerava to zamotano zadevo sedaj urediti. Jasno je, da mora tudi te volitve razveljaviti, ali pa imenovati na podlagi prvih volitev one kandidate, ki so dobili v svojem obratu največ glasov, v Kisovcu nacionalisti, ali pa mora razpisati nove volitve.

Stara cerkev (Kočevje)

JAVNO VPRAŠANJE G. ZUPANU OBČINE KOČEVJE-OKOLICA

1. Po čigavem nalogu ukazujete Vi brez posebnim, ki dobivajo pri Vašem uradu podporo, da morajo nabaviti živila samo pri trgovcih, ki jih Vi določite, oziroma ukažete in ki so: 1. zagrizeni kočevski Nemci, 2. bivajo na področju druge občine?

2. Ali morda ne veste, da imate v svoji občini več trgovcev in trgovin z enakim blagom za isto ceno, če morda ne še ceneje. Zakaj niste strankam, ki so doobile podporo, odredili nakup pri teh trgovcih, oziroma zakaj jim niste dovolili pri teh kupiti oziroma nabaviti?

Mladi radikali se radi toga odeliše i osnovaše svoju stranku pod imenom »radikali samostalci«, ali nisu nikad imali jakog političkega uticaja. U Srbiji se tada općeno govorilo: koliko političara, toliko stranaka. Osobito posle, kad je fuzija liberala i naprednjaka bila skoro rasturenja i propala radi počesa i radikalni na svojo moči gubiti, kralj Aleksandar sve je više pokazivao volje da bi svu spoljnju politiku preuzeo u svoje ruke, u čemu je on mnogo individualizma i energije pokazao. U februaru 1903 god. došao je ruski ministar spolnih poslova grof Lamsdorf u Srbiju da kaže direktno kralju kakvu aktivnu spoljnju politiku Rusija u Srbiji želi. U Nišu nisu baš osobito simpatično grofa dočekali, dapače se čini, da je kralj Aleksandar direktno odbio predloge ruskoga ministra, jer da je Aleksandar u glavnem radio na tom, da Srbiju osloboди od jakoga vanjskog uticaja i Srbiju učini nezavisnijom u kretanju spoljne politike. Grof Lamsdorf je kralju rekao, da se mačedonsko pitanje bez saradnje Srbije neće rešavati, ali ona mora svoje interese energetično da zastupa. Izgleda da je dolazak grofa Lamsdorfa bio predlog za ubistvo kralja Aleksandra (kaže ovaj austrijski diplomat).

To je gotovo čitav uvod kako su ga sastavliali na Balplacu u Beču, za opravljavanje svoje politike spram Srbije. U daljem nastavku prikazuju se političke i stranačke prilike u Srbiji posle smrti Aleksandra Obrenovića, ističući kako je radikalna stranka pod kraljem Milanom pokretala čisti anarhistički pravac, a pod kraljem Aleksandrom bila skroz oportunistička partija, a posle 1903 godine postajala je, dobivši svu vlast u ruke, sekturna organizacija, imajući pred očima najpre interese partije, a onda države (str. 8).

Austrijski vojni krugovi od uvek su bili protiv Srbije i uvek jo o glavi radili

Da se razume kako su i austrijski vojni krugovi mogli da veruju da je korak grofa Berhtolda protiv Srbije u julu 1914 g. bio opravdan, vidi se iz ovoga njihova spisa koji mi je došao do ruku. U tome spisu kaže

se da je krivac za nesnosne odnose s Austrijom Nikola Pašić, predsednik radikalne stranke, koja tiraniše narod policijskom silom, inteligenciju preko štampe, koja je sva zavisna od dispozicionoga fonda, a fond je u rukama radikalke koji raspolažu »ogromnim sumarama«. Ako ko izide iz partije, njega radikalni klub smesta učini nemogučim ili ga partija korumpuje državnim literacijama ili kakvim drugim materijalnim koristima. Razumljivo je, kaže dalje ovaj spis, da se u takvom režimu nije od opozicije mogla nikad očekivati kakva jača akcija za koju je ona i bila po svojo sposobnosti dorasla.

Austrijski izveštaj kaže da radikalna partija ima pomoć u Rusiji i u neograničenoj pouzdanosti ruske politike u Pašića, a takva poverenja nije nikad nijedan srpski političar imao od austrijske diplomacije. Tu i leži razlog da ruski poslanik u Beogradu, Hartwig, u vodenju spoljne politike ima i neograničenu moč. Njegova je zasluga da je došlo do saveza s Bugarskom i do Balkanskog rata 1912 god. i da se taj rat mogao lokalizovati. I pored svega tega nije ni Hartwig mogao da zapreči rat izmedu Bugarske i Srbije, ma da je on pre energično radio za savez tih država. Nije mogao stoga, što je vojnička liga u Srbiji imala jak uticaj, i jer se ta liga protivi onim ustupcima koje je Pašić htio Bugarima da dade. Do tega je rata došlo, jer je on tačno kao i rat 1885 god. nastao iz nacionalnih odnosa, koji se neće nikad izmeniti na Balkanu. Taj je rat bio posledica prestiža na Balkanu. N. Pašić je i posle tega sukoba dveju slavenskih i bratskih naroda ostao na krmilu i na vlasti — premda je time bila očitno demantovana njegova tridesetogodišnja bugarskih politika, a ima zahvaliti svoj ostanak na vlasti državu Rusiju, koja je od dana kad je Izvoljski preuzeo vođenje ruske spoljne politike, uvek pokazuje tendencije protiv Austro-Ugarske u politici Srbije koja mora raditi za volju Rusije protiv monarhije. Tako je uzrok da je Hartwig čvrsto držao Pašića, za koga je veroval da je kadar i opet da utvrdi veze s Bugarskom, jer će jedna druga

3. Kateri trgovci plačujejo občinski davki v prid Vaš občine? Ali oni, ki so na področju občine Kočevje, ali oni, ki so na področju občine Kočevje-okolica?

4. Ako ste slučajno dobili nalog od naših oblasti, da morate razdeliti podporo samo v naturi, zakaj niste dali javno razglasiti, kdo da ceneje in pri tem dali prednost trgovcem iz svoje občine?

Mnenja smo, ako je dobila občina denar za razdeliti kot podporo, da nimate Vi nizakor in nikomur ukazovati, kje se sme živila nabaviti.

Najbrž se nam revanžirate, ker smo Vas soglasno volili za župana!

Prosimo, da nam na tem mestu javno odgovorite!

Prizadeti.

UNSERE TEATER!

Še vedno in vedno imamo priliko spoznati, kako zavedne Slovence oziroma Slovenke imamo pri nas. Dne 3. t. m. smo zopet slišali Slovenko, ki se je pred časom v tem našem listu repenčila, kakšna zavedna Slovenka da je, kako jo je lepo v blaženi nemšini urezala, ko je vprašala neko tukajšnjo zavedno Slovenko, »No, komnen Sie morgen vos in Teater, morgen haben wir Teater in die Schule?« Seveda, ko je dobila nazaj vprašanje, če bo po nemško, se ji je pa malo zavrhala. Čestitamo Slovenki, ki se baha z nemščino, ko jo pa bolj malo obvlada!

IN ZOPET ŠOLE

Pred meseci so neznani zlikovci pobavili napis na tukajšnji šoli, ker je bil nemški. Tabla se je seveda odstranila, češ da se očisti, ali pa nova napravi v državnem jeziku. Od takrat je že par mesecev preteklo, a napis na tukajšnjem jeziku še ni, kje je napis? Zahtevamo, da se takoj napravi tabla z napisom v državnem jeziku in naj se pritrdi na šolo, in sicer nad vrati tako, da se pokrije švabski napis, če se že drugega ne da odstraniti. Sramota je pa za nas zavedne Jugoslovane, da po petnajstih letih obstoja naše lepe svobodne Jugoslavije še trpimo tak napis na državnem poslopju. Torej, upamo, da bo sedaj pomagalo, če pa ne, si bomo pa družače izposlovali napis v državnem jeziku.

Zavedni nacionalisti.

Sevnica

Sevnica ob Savi, nekdaj znamo nemško-tarsko gnezdo, kjer je že močno usidrani »Schulverein« s pomočjo slovenskih izdajic vršil potučevanje našega živilja, ima danes v veliki večini značaj narodno zavednega kraja. Ze 26. leta marljivo deluje tukajšnje Sokolsko društvo, ki vrši telesno in duševno vzgojo ter budi nacionalno zavest doračajoče mladine. — A tudi v svobodni Jugoslaviji se je pojavil sovražnik našega narodnega in državnega edinstva, seveda v drugi obliki kot pred vojno. Pod krinko vzgoje in prosvetе so gojili razni služabniki inozemske hierarhije svoje plemensko in versko strankarstvo. Kot močen protutezem razdiralni element sta bili in ostaneta narodna šola in Sokolsko društvo.

V zadnjem času, v času gospodarskega nereda in socijalnih krivic pa je bilo nujno potrebno, da vse državne organizacije »Narodne Odbrane« tudi v Sevnici zgraditi svojo postojanko. Smo ob zaključku enoletnega obstoja »Narodne Odbrane« v Sevnici. Vršila je

popuščati u regulisanju susedskih odnosa. I da bi njih dvojica mogli to postići odlučili su da kompromitiru oficirsku ligu. Za to im se dade prilika afera s Oficirskom zadrgom. To je prvi sukob Pašića sa zaverenicima. No jedva se ta igra započela, bude prekinuta novim sukobom s Austro-Ugarskom. Možda je došlo do toga i pre nego li je Pašić to hteo i nego li se Rusija tome nadala. Taj neugodni udar morao je doći radi neprijateljskega držanja i bojazni radikalke koje je Rusija energično podupirala i inspirisala.

Austrijsko-srpski rat beše nepopularan. Srpski je narod poradi dva neposredno vodenja rata, želeo mir. Sentimentalna i prazna frazeologija južno slovenskog pokreta, koji su radikalni patriote i zanesenjaci vodili iz radikalnog dispozicionoga fonda, nije još zahvatila korenina ni kod inteligencije ni u redovima narodnim. Narodna Odbrana naime nije nikad bila izraz narodne volje, več čisti posao praktične rusko-radikalne politike. Posle balkanskih ratova beše radikalna politika uzdrmana. Inteligencija je direktno protiv Pašića (1916), jer da je sklopio još mirovni ugovor (1913), u čem je i bio uzrok srpsko-bugarskoga sukoba. Narod počinje protestovati, jer je za oslobojanje svoje braće na jugu morao dva puta ratovati.

Za skupštino su raspisani izbori koji bi se proveli brzo posle prokleta zločina, ubijstva ljubljene nadvojvodke Franca Ferdinanda, i za te je izvore opozicija razvila živahn akciju. Medu novim kandidatima bilo je i takvih koji su kao i oni »divljic imali mnogo izgleda na pobedu. Radikalci su se sada, i to prvi put posle 29. maja, osečali ugroženima.

Kako su se oni tega mnogo bojali, vidi se i po tome, što je Pašić s celom vladom morao poči u agitaciju, pa su i zaboravili na upozorenje austro-ugarskoga poslanika u Beogradu na umorstvo. Vladu je dopustila generalu Putniku da otide iz zemlje, pa ju je gotovo iznenadio ultimatum iz Beča. Vladu je mučila briga samo o izborima, pa je veliko pitanje da je došlo do izbora, da li bi N. Pašić i kraj svih svojih terorističkih policijskih metod izneo pobedu na izborima. Rat s Austro-

v prvem letu le opazovanje gospodarskih, socijalnih in nacionalnih razmer v kraju in imela budno oko na vse nasprotnike šestjanuarske ideje.

V nedeljo 15. t. m., ob 8. uri, se vrši v osnovni šoli prvi redni letni občni zbor krajne organizacije N. O. v Sevnici, skupno z javnim zborovanjem.

Kot organizaciji, ki temelji na železni disciplini članstva, nam ne gre za število, ampak za kakovost pripadnikov. Ne silimo nikogar v naše vrste, nočemo vabiti z neizvedljivimi obljubami in frazami lepih programov. Naš program je v srcu.

Hočemo doprinesti svoj delež k storitvi nacionalno čvrste, gospodarsko svobodne in socijalno pravične urejene Jugoslavije. Vsi, ki čutite iskreno z nami, brez razlike na nekdanjo strankarsko

puste službo, ozir, pokojnino, če jim dobrobit jugoslovenske države in jugoslovenskega naroda ni pri srcu in zapuste našo nacionalno državo. Pričakujemo pa, da se bo oblast zginala vendar enkrat in napravila tozadjevno red, drugače si bi bo nacionalno učiteljstvo samo pomagalo, da izloči iz svojih vrst take tovariste.

Slišal sem tudi pripovedovati, da se je neka čisto nemška družba razburjala v neki tukajšnji gostilni radi slovenskega petja. Srečo so imeli dotični, da so ostali nevei tokrat hladnokrvni, drugič bi ona družba gotovo skupila to, kar je iskala.

Geslo »Svoji k svojim« se baje prav malo upošteva in hodijo nacionalni ljudje, očividno iz komodnosti ali morda celo iz neke nepotrebne obzirnosti, še vedno kupovat k nacionalnim nasprotnikom. Kakor je razvidno iz vseh teh nedostatkov, imajo nacionalne organizacije in zlasti pred kratkim ustanovljena Narodna Odbrana zelo veliko hvaleženega dela v Konjicah. Preeej se je položaj že zboljšal v zadnjih letih, treba pa bo vendar dosledno nadaljevati započeto delo in dati temu lepemu našemu trgu tudi na zunaj edno nacionalno lice.

Neprijeten in izvajajoč vtis napravi na tuja hiša trgovca Šumra na glavnem trgu. Ta še vedno ni odstranil one mazarije s svoje hiše, dasiravno ima tezadjevni odlok od oblasti v rokah. Kakor sem zvedel, bo ta mazaria sedaj spomladi, ko nastopi suho vreme odstranjena, če ne prostovoljno, pa z oblastno intervencijo. Ta možakar je namreč pri zadnjih občinskih volitvah bil nosilec opozicionalne liste, pa je njegova celotna lista doživela strahovit poraz, nakar so neznani storile ponocni pomazali Šumrovo hišo na pročelju. No, pa za danes o tem poglavju dovolj, bom se še drugič oglašil, pa povedal kaj več.

Kulturbund je imel pred kratkim zopet

neko zborovanje, menda občni zbor, katerega se je udeležilo zopet nekaj ljudi, ki po svojem poreklu ne spadajo v to samo za prave Nemce dočeno organizacijo. Baje bo vodstvo samo izvršilo čiščenje v organizaciji. Ce bo to čiščenje temeljito in strogo, pa bo težko ostalo toliko članstva, ki ga zahteva pravni obstoj organizacije.

Nasproti jugoslovenske ideologije, punkaši, klerikalci in slioni antagonisti so v strahu, da se jim bo vendar enkrat prišlo do živega, malo prenehali s hujskanjem in širjenjem defetizma, podtalno pa še vedno rujejo in naznajajo zaslepilcem in zapeljancem še razne datume o izpreamembah v državnem življenju. Peruti so jim pa toliko že pristreni, da ne bodo z lahka spet strčali kam bolj na visoko, ker so bili ob raznih prilikah dovolj razkrinkani.

V gospodarskem oziru so razmere v konjiškem okraju, kakor sem zamogel dograf iz pripovedovanja v lastnega opazovanja, zelo težke. Živilna ima še vedno zelo nizke cene, vinska letina je bila slaba in tudi sicer ne gre vinski pridelek v promet, v lesni stroki je že dolgo časa zastoj. Ne samo kmetski sloj, temveč vsi pridobitni sloji se imajo boriti s težkimi gospodarskimi razmerami. Izterjava javnih bremen je stroga, marsikdo že davno ne zmore več visokih bremen. Lokalni gospodarski in kulturni faktorji se trudijo na razne načine omiliti težko gospodarsko stanje, odrešenja pa pričakuje vse iz naše centrale v Beogradu.

Upanje v boljše čase drži, kakor druge državljanje, tudi Konjičane pokonci in moja želja je, da bi doživel v prelepih Konjičah in njihovi okolici Veliko noč, ko bodo Konjičci očiščene tuje navlake, ko bodo postale resnično slovenske in jugoslovenske in bo ljudstvu tudi v tem okraju solnce lepše sijalo.

Viator.

NAŠ POKRET

Govor tajnika krajevne organizacije Sv. Jakob-Trnovo-Barje v Ljubljani na njenem občnem zboru.

Leto vztrajnega dela je za nami! 20. marca, prošlega leta je bil prav v teh prostorih ustanovni občni zbor naše krajevne organizacije. Rodoljubi, pravi Jugosloveni, ki prebivajo v tem okolišu, so ustanovili novo postojanko NO z željo, da včlanijo in zainteresirajo svoje sorokake za organizacijo, čije razvoj, delo in pokret je blesteč del Srbske in s tem tudi Jugoslovenske zgodovine. Odveč je vprašanje: Ali je NO danes potrebna? Bolj kod kdaj poprej! Kajti Srbija je ob ustanovitvi NO imela dobre Srbe, Jugoslavija pa še nima danes zavednih Jugoslovenov, ki jim bi bil popoln in veseljski napredek naroda najvažnejša naloga. Take Jugoslove pa hoče ustvariti N. O., take, ki bodo sposobni boriti se z vsemi težavami in sovražniki. Njen namen je, vzbuditi zaspale in mlačne državljanje, ki so postali malodrušni in ki nimajo več vere v moč države in njen slavno bočnost.

Mi, ki smo Odbranaši komaj leto dni, se moramo dobro zavedati, da so Odbranaši tisti in potomci tistih, ki so iz krvi in mesa ustvarili ponosno Jugoslovensko državo, da so Odbranaši tisti in potomeci tistih, ki so krvavili v zapori in na moričih, ki so gladovali in prelivali svojo kri na bojnih poljanah, samo za svobodo domovine, gledajoč venomer smrti v obraz.

Vse te žrtve za našo svobodo, pa so utrdile zaupanje ljudi v pokret N. O., katere cilji so preosnovati Jugoslovence in Jugoslovensko državo v političnem, gospodarskem, socijalnem in kulturnem pogledu na osnovi resnične enakopravnosti. Njen cilj je utrditi

državo v njeni notranjosti do take višine, da ne bo nikdar nudila povoda lačnim sosedom, da mečejo svoje poglede na našo s krvjo napojeno zemljo. Nasprotno! Naši mejaši se morajo dobro zavedati, da je to naša zemlja, namenjena Jugoslovenom, ki so se za njo borili že dolga stoletja. Cilj N. O. je tudi z močno roko in če je treba tudi z vsemi sredstvi zatirati korupcijo in izmogzavanje malega človeka. Mnogo je še v teh težkih časih ljudi, ki vlečejo pretirane dobičke in dohodke. Vse gospodarsko življenje mora biti v interesu države, nikakor pa ne v interesu posameznika. Dalje je njen cilj zatirati vsako protidržavno rovarenje in hujskanje ter vse to že v kali zadušiti. Odbrana hoče s pospeševanjem izobrazbe zvišati stanje inteligence naroda ter napraviti izobrazbo tako splošno, da bo imel vsak možnost, za svoj popolni razvoj. S tem bodo odstranjene vse razlike, ki povzročajo nezaupanje, kajti do sedaj je bila na žalost inteligence vedno na vodstvu in je izkorisčevala priproste ljudi, ker je bila izobrazba le privilegij imovitejših. Posebna naloga in cilj N. O. pa je vzgojiti mladino v svojih mladinskih in viteških sekcijah, kjer je tovarštvo, enakopravnost, disciplina, jačanje duha in telesa glavnih namen.

Održana se dobro zaveda, da je njena naloga tako široka in težka, da zahteva borbenih ljudi, ki so v vsakem oziru močni in vztrajni, ki se ne boje nobenih groženj in ki se pripravljajo, če je potreba, tudi z orožjem v roki položiti svoje življenje na oltar velike Jugoslavije, ki mora segati močno čez meje sedanja države.

V želji, približati se cilju N. O. in s tem izvršiti njeni nalogi, moramo v smislu naših Pravil vztrajno delati za krepitev nacional-

ne zavesti, strniti celotno iniciativno za polni preporod naroda, boriti se proti nemoralu vseh vrst, proti vsakemu nebrzdanemu egoizmu poedincev, boriti se proti sleherni oslabitvi in razkropitvi nacionalne življenjske sile, posebno še tisti, ki izhaja iz verskih, plemenskih ali strankarskih nasprotij, vzbujati in gojiti ljubezen, vmeno in požrtvovljanost za narod in državo, marljivo in točno izvajevati dolžnosti napram kralju in domovini, podpirati vse organizacije, ki delujejo za usposoblitev našega naroda za obrambo, krepliti viteški duh v našem narodu v strelških, sokolskih in podobnih društvih, vzdrževati kulturne in prijateljske stike s sosedstvom in sorodnjaki izven naše države, poučevati inozemsko javnost o resničnih razmerah v naši domovini, odstranjevati zablode, ki jih naši sovražniki o nas zlohotno širijo po svetu in končno negovati prisrčne zvezne z onimi narodi, ki so nam prijateljsko naklonjeni. Torej še enkrat: Vse pravkar naštetilo je potrebno, da stori pravi Odbranaš, da izvrši svojo dolžnost napram organizaciji.

Odbor naše krajevne organizacije se je sestal 10 krat na rednih sejah, eksekutiva pa je imela 2 seji. Trikrat so se člani sestali na članskih sestankih, kjer so posamezni funkcionarji odbora in drugi govorniki podrobneje poučili članstvo o stanju naše organizacije in N. O. sploh. Danes šteje naše organizacija 123 članov, od katerih je Oblastni odbor, v soglasju s Središnjim odborom imenoval 27 članov za izvršne. Relativno in absolutno ima naše krajevna organizacija največ izvršnih članov v naši banovini, kar nam mora biti v velik ponos. Prejeli smo 26 dopisov, oddali pa 720 — jasen dokaz, da organizacija ni spala. Med letom so se izvršile v odboru samem delne izpreamemb; kot odbornik in načelnik viteške sekcije je stopil v odbor Milan Gregorič, ki je 14. novembra prošloga leta prevzel glasom sklepa seje tudi tajniške posle. Radi ostavke predsednika brata dr. Cepudra, ki je bil izvoljen za predsednika Oblastnega odbora, je odbor na svoji seji dne 21. decembra preteklega leta izbral starega Odbranaša brata Brnčič Matka, za naslednika.

Končam svoje poročilo z željo, da ne poznamo nikakih zaprek na poti, ki vodi do cilja N. O., da smo vedno pripravljeni žrtvovati se za srečo in dobrobit države, žrtvovati se tudi za osvoboditev naših zasuženih bratov, ki nam onstran meja kljčejo: »Čuvajte svojo Jugoslavijo in osvobodite nas, da bomo uživali skupno srečo v svobodni domovini.«

Govor načelnika viteške sekcije iste organizacije.

Brajte! Bistveni del Odbrane tvorijo njenе borbene edinice-viteške sekcije. V njih se zbirajo posebno mlajši člani, da v bratski slogi in skupnosti z želesno disciplino izvršujejo in izvrše naloge N. O. Viteške sekcije so videti izraz moči in jakosti organizacije, tvorijo njeno jedro ter so zato tudi njena največja nada. V njih se krepi duh in telo posameznika, goji smisel za skupnost, moralno in tovarištvo, skratka: viteške sekcije delujejo za osvoboditev naše mlade generacije za obrambo proti vsem sovražnikom. Nedvomno so torej najboljše sredstvo za resnično doseganje naših ciljev.

Iz imena samega zveni dozdevan anachronizem; dozdevan pravim, ker vidite, brajte, da nismo nikakri srednjeveški vitezi v želesnih oklepih, česar seveda tudi sami ne želimo. Mi hočemo postati le vitezi duha, da bomo mogli izvršiti v polni meri dolžnost napram kralju in domovini, kadar nas bosta potrebovala.

Kmalu po ustanovitvi naše krajevne organizacije ese je formirala tudi naša viteška sekcija, ki se je v početku borila proti mnogim težavam in zaprakam. 6. avgusta pro-

šlega leta sem bil imenovan za njenega načelnika, nakar se je v sekciiji pričelo s smotrenim delom, ki je rodilo kmalu lep uspeh: 20 borcev je dobilo uniforme proti odpalčilu na obroke, kar je bilo z ozirom na slab finančni potoplj večine članstva posebne važnosti. Največ zaslug imata pri tem brata Katin v Dermota, njima torej v imenu vseh članov viteške sekcije: najlepša hvala!

Borci smo dosedaj nastopili ob priliki proslave 25letnice ptuj. dogodkov v Ptiju, dalje ob priliki proslave 25letnice padih žrtv ter za svobodo Lundra in Adamica ter v kroju ob priliki proslave 25letnice ustanovitve N. O. Dosedaj smo imeli okrog 35 sestanckov, ki so bili zvezani večkrat z raznimi poučnimi predavanji, ter več več egzercira. Sekcijska šteje danes 30 članov, ki so vsi pravi Odbranaši, zavedni in stalni, vendar je želeti, da se število zviša vsaj toliko, da se formirata poleg obeh že obstoječih vodov še dva, da bo obstoja na ta način popolna četa.

Borci se zavedamo, da še zdaleka nismo storili svoje dolžnosti niti napram organizaciji niti napram kralju niti napram državi. Največja naša dolžnost pa je, da vedno in povsod vsem, ki hočo mirno živeti, ki se zavedajo velikih žrtv za svobodo, ki ljubijo svojo Jugoslavijo, predčim in pokažejo one zlate besede, katere je naš vrhovni zaščitnik izdal v svojem šestoučarskem proglasu. Te zlate besede:

Cuvati edinstvo naroda in državne celine, to je najvišji cilj moje vladavine in to mora biti najvišji zakon za mene in za vsekogar.

Te zlate besede našega vladara mora vsak Odbranaš nositi v srcu ter jih sejeti med narod.

Našemu kralju, vrhovnemu zaščitniku našega edinstva in državne celine, pa zaklčimo v znak naše neomajne zvestobe in udanosti, v znak njegovih zaslug za našo Jugoslavijo trikratni »Zivijo!«

Službene vesti

Na 2. redni seji Krajevne organizacije Narodne Odbrane v Stari cerkvi pri Kočevju je bil soglasno izključen v smislu čl. 6. pravil Kokoteč Janko, učit. v Stari cerkvi.

Občni zbor Krajevne organizacije NO Ljubljana-Šiška bo 22. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v malih dvorani Sokolskega doma v Šiški z običajnim dnevnim redom. Na zboru bo poročal tudi delegat Oblastnega odbora. Vabimo člane na polnoštevno udeležbo. Zdravo! Odbor.

Omladina Narodne Odbrane v Dravski banovini, zbrana na izrednem občnem zboru izjavila, da obsoja podlo in zahrbitno borbo proti Oblastnemu odboru ter izjavila, da smatra, da je borba naperjena ne samo proti Oblastnemu odboru, ampak proti pokretu. Odločno bo zavrnila všakogar, kdor bo nadaljeval to gnušno borbo in pove onim, ki računajo na to, da Omladina ni solidarna z Oblastnim odborom, da bo stala vedno v strnjeni vrsti z Oblastnim odborom v boju proti klevetnikom in škodljivcem naroda.

Omladinska sekcija Narodne Odbrane se najlepše zahvaljuje vsem, ki so ji materialno ali moralno pripomogli k uspehu njene akademije. Posebno hvalo izreka gibanju dr. Drago Marušiču in častnemu dalmatinsku komiteju, nadalje vsem, ki so materialno pomagali in končno se zahvaljuje svoji starešinski organizaciji, kateri predseduje naš veliki borec dr. Cepuder. Omladinci izjavljamo, da bomo ostali vsi kot en mož na straži, dokler ne bomo dosegli svojega cilja.

Z našim nacionalnim »Zdravo« sekcija ONO Ljubljana.

z ozirom na kip, podobo, a pravo ime je Svetovit!

Najprej moramo pribiti velikansko starostega upodabljanja z več glavami, posebeš tremi, potem pa za naš kip važno dejstvo, da vzhodni Slovani niso poznali kipov z več glavami in da je to posebnost zapadnih Slovanov! To trdi odločno Brückner (n. d., stran 204/205), češ, ob času ko so se pisale kronike, so še živeli ljudje, ki so na lastne oči videli Kijevske ruske malike in o njih ni nikjer govorila, da bi imel kateri več glav! Zato je zelo neverjetno, da bi božanstva tistih Slovénov, ki so prišli v 5. in 6. stol. čez Donavo mogla imeti več glav in zopet zelo verjetno, da je naš Svetvid — Svetovid od nekega druga plemena Slovanov, ki je bilo na svoji zemlji davno pred Slovenci, ki so prišli v 5. stol., ki tudi ne poznajo božanstva z imenom Svetovid, ki je zapadno slovansko, niti Triglav, za katerega vemo to prav za gotovo! Kninski Svetovid je torej zelo verjetno »zapatnjak«, od nekega naroda, ki je bil v zvezi s severnimi zapadnimi Slovani, Obodriti, Ljutici itd. in tako neprekinitosten Slovanov zelo globoko v zgodovino!

S tem je bežno orisan problem troglavega Svetovita v kninskem muzeju, ki je vreden, da se tudi Slovenci poznamo zanj, ker je prav tako naš kakor — dalmatinski in hrvatski!

Kninski muzej prosi pomoči. Nima denarja, da bi nadaljeval izkopavanje za našo narodno zgodovino tako dragocenih predmetov! Pomagaj, kdor more, da nam tujci ne odnesajo naše dragocenosti iz Dalmacije, kot so nam odnesli iz Slovenije! Prav ima prof. Ljubič v tej knjižici: »Ova se stvar tiče celoga naroda!«

Ado Makarovič:

KAKO SMO MALOMARNI ZA SVOJE STARINE!

(Glava Svetovita v kninskem muzeju)

»Zaista nema boljega ni shodnjega načina za oplemeniti duh narodni i prabudit u njemu ponos samozavesti nego stavljajuč mu pred oči zrcalo njegove prošlosti!« (Ban Jelačić)

Ta moto nosi knjižica »Hrvatskega starijarskega društva v Kninu, ki hoče vzbuditi med našimi zgodovinarji večji interes za izkopane in še neizkopane narodne starine in prosi ves narod pomoći, da bi moglo nadaljevati izkopavanje! Našim znanstvenikom pa še vedno veljajo besede prof. Str